

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Večina deželnega zbora.

Po milosti naših narodnih deželnih poslancev pričel je naš deželni zbor v ponedeljek svoje zborovanje, ki bo menda zadnje sedanje šestletne dobe. Res je pa tudi skrajni čas, da premine skupščina, ki vsled svoje čudne sestave ne more ne živeti ne umreti. Nemčursko-liberalna večina šteje 20 glasov, narodna manjšina pa 16, in po odpovedi g. Šavnika 15. Ker je za sklepčnost potrebnih najmanj 19 poslancev, bi sedanja večina ne bila več sklepčna, ako bi slučajno zbolela le dva njenih privržencev, in bi se manjšina ne hotela vdeležiti zborovanja. Ta nevarnost jim je letos res tudi žugala; kočevski poslanec Dollhof je ves bolehen in se že dveh sesij ni mogel vdeleževati; letos pa je prav hudo zbolel tudi boštanjski grof Blagaj, in ni upati, da bi se mogel vdeležiti letošnjega zborovanja, dasi mu je dal g. deželni glavar za zdaj samo 8dnevni odpust. Ako bi bili toraj narodni poslanci sklenili v ta zbor ne več priti, bi bilo jako dvomljivo, bode li deželni zbor svoje letošnje zborovanje mogel dovršiti ali ne.

To nevarnost so čutili tudi nemško-liberalni poslanci, zato pa je moral g. Dollhof letos priti k zborovanju, dasi je ves bolehen in bi bilo njegovemu zdravju priležnejše ostati doma nego sedeti v redutni dvorani. Bomo videli, mu bode li mogoče ves čas prenašati butaro zborovih sej, ali pa zopet slovo dati poslu, kteremu bi se bil moral že zdavnej odpovedati, ako bi bil hotel ozir jemati na

svoje zdravje in na potrebe svojih volilcev. Ker tega saj nihče ne more tajiti, da volilcem ni vstreženo, ako se njih poslanec ne more vdeleževati sej in se potegovati za njihove koristi. Tudi g. Laschan je prišel in se je dal še celo v peticijski odsek voliti, dasi mu je zarad ajegove bolehnosti nemogoče prihajati k mestnim sejam, kar je spričal celo z zdravniškim spričevalom, ter je moral prositi 6mesečnega dopusta. Res bode deželni zbor trajal samo 1 mesec, ali imel bode v tem času veliko več sej, truda in dela, kakor mestni zbor v 6 mesecih. Ako mu je toraj predsedalo ono maličko delo, ga bode tolikanj huje vzelo in prijelo nepretrgano zborovanje deželnega zbora. Toda nemški gospodi gre za obstanek deželnega zbora, zato morsjo tudi bolni in piškavi v nemar pustiti vse ozire na lastne koristi in se vклонiti potrebi nemško-liberalne stranke. To je namreč pač vsakteremu jasno, da bi sedanjemu deželnemu zboru za vselej odklenkalo, ko bi po odhodu narodnih poslancev ne mogel skupaj spraviti toliko nemško-liberalnih zastopnikov, da bi bil sklepčen. Ker se 6 letna doba bliža že k koncu, bi gotovo ne razpisali samo volitve za narodne poslance in se spustili v nevarnost, da zbor tudi pri prihodnjem zborovanju ostane nesklepčen, ampak vladi bi ne ostalo družega, kakor sedanji zbor razrešiti in razpisati splošnje volitve. Zato smo rekli, da se je zbor v ponedeljek sošel po milosti naših narodnih poslancev, in da le po njih milosti životari.

Ta milost se je pa v ponedeljek še posebno pokazala. G. vitez Kaltenecker bil

je pač z daljnega Dunaja prišel že k prvi seji deželnega zbora, a manjkal je še Vesteneck, in Blagaj pa Luckmann imela sta od deželnega glavarja dopust. Zbor je bil toraj le sklepčen, ker so narodni poslanci sklenili letos vstopiti in so s tem nasprotni stranki pomagali iz zadrege.

Ako prevdarimo vse prej omenjene okoliščine, moramo pripoznati, da je narodna stranka z vstopom svojim zopet prinesla veliko žrtev, ki pač zasluži vsaj nekoliko povračila. Dozdaj je vedno le odjenjevala zanaševaje se na vladino pravicoljubnost; skrajni čas je, da se ji že skoraj dajo dejanski dokazi, da njeno zaupanje ni bilo prazno. Prilik za to je brez števila; opozorimo le na silno nujnost, s katero nam hoče nemško-liberalna stranka za daljih 6 let vsiliti nemčurske šolske zastope in šolske nadzornike, še preden preteče postavni obrok dosedanjih solskih svetov in oglelov. Narod slovenski zoper to nasilstvo nima nobenega orodja in nobene pomoči, in je svojim zagrizenim nasprotnikom izdan na milost in nemilost, ako vlada ne poseže vmes in vsled svoje oblasti ne prekriža nevarnih namenov nemško-liberalne stranke. Mi ne prosimo nobene milosti, ampak tirjamo le svojo pravico, in za trdno pričakujemo, da jo bomo resnično tudi dosegli!

Zakaj so vojske?

To vprašanje je ravno tako, kakor ko bi kdo vprašal, zakaj so strasti na svetu? Kar so pri posameznih ljudeh prepiri, to so v živ-

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Krajepisne črtice Rima: ulice, trgi palače in vodometi.

Troje cest: Corso, Babuino in Ripetta, ki se strinjajo na trgu „del Popolo“, pelja v znotrajno mesto ter predstavljajo ptujcu ponosen razgled, kedar prihaja v mesto skoz „porta del popolo“ po cesti Flaminia. Četrta ulica nad „via Babuino se zove „quattro fontane“, in ona blizo Tibere „via Giulia in „Longara“, te so naj daljše in naj lepše zmed rimskih ulic. — Med znamenitimi trgi so ti le:

1) Piazza Barberini. Sred nje je viditi vodomet Tritona (morskega boga) narejen po vitezu Berniniju. Sostavljen je iz štirih delfinov ali pliskavk, ki vzdržujejo velikansko školjko (mišel), na kateri se vidi pomorski bog Triton, ki sedi na orodju podobnemu polžu, iz katerega meče vodo precej visoko.

2) Piazza della bocca di verita (blizo Tibere.) Imenuje se tako po neki marmornati krinki z odprtimi ustmi stoječi pod lopo cerkve Matere Božje v Kozmedini. Prav-

ljca pripoveduje, da so devali oni, ki so prisegali, roko v ona usta, in če so prisegli po krivem, je nise mogli več vna potegniti.

3) Piazza Colonna. Imenuje se tako po velikanskem stolpu ali stebri povzdignjenemu na čast Marku Antoninu, (Aureliju), zarad tega bi se smel ta trg bolj po pravici imenovati Aurelijev. Ta je eden naj lepših in najveličastnih rimskih trgov, ter je glavno središče vsega mestnega gibanja. Obdajajo ta trg 4 velikanske palače in en vodomet, postavljen po papežu Gregorju XIII. Sred trga je, kakor sem že omenil, povzdignjen stolp na čast Marku Aureliju cesarju (161—180), zarad česar bi se bolj po pravici moral imenovati trg Aurelijev. Ta stolp je okinčan z basrelifi, ki spominjajo na vojske, ktere je imel tisti cesar z Markomani. (nemškimi plemeni na sedanjem Pemskem in Moravskem bivajočimi.) Akoravno ni dokončal one vojske, ker je umrl 180 l. v taboru pri Vindoboni, (Dunaju), so mu vendar le postavili na čast isti veličastni stolp. Obstoji pa ta stolp iz 26 velikih kosov ter na vrhu stoji broneni kip sv. Pavla apostelja, ki se je postavil na mesto kipa onega cesarja. Na stolp se more iti po znotrajnih stopnicah, kterih je 206!

4) Piazza di Spagna. (Španjski trg.) Tudi ta je eden naj večih in naj lepših v Rimu, ter ima na strani palačo, ki je lastnina španjskega dvora, po kterem je dobil trg ime. V sredi je krasen vodomet, narejen od Urbana VIII. znan pod imenom „barcaccia, ker ima podobo velikega čolna.

5) Trg Piazza sv. Janeza v Lateranu. Sred tega trga, ki je silno obširen, je občudovanja vreden naj večji obelisk, ki je znan. Bil je prenešen iz Egipta, in po raznih zgodbah ga je dal postaviti Sikst V. Nad tem trgov stoji tudi velika lateranska palača, ki je bila bivališče papežev v srednjem veku.

6. Trg Marije Device velike (S. Maria Maggiore) je okinčan z veličastnim stebrom iz belega marmorja, ki je edini ostal še cel od tistih stebrov, kteri so nosili „tempelj miru“ (tempio della pace) kterega je spremenil že Konstantin Veliki v lepo baziliko. Dal ga je povzdigniti Paul V., kteri je tudi postavil na vrh kip Marije Device iz pozlačene brona. Obelisk za cerkvijo je iz Egipta, ter postavljen od Siksta V po mojstru vitezu Fontani-ju.

7) Piazza della Minerva. Na tem trgu je dal postaviti Aleksander VII. po vi-

ljenji narodov vojske. Pri posameznem človeku gospodari navadno le jeden izmed poglavitnih grehov, drugi mu pa pritrjujejo, tako je tudi pri narodih, pri nekaterih prevlada čistilakomnost, a temu se druži lakomnost, poželenje po tujem premoženju in blagu. Pogubljiva sta pri posameznem človeku preveliko bogastvo, a tudi prebuda revščina, takisto je pa tudi v življenju narodov. Ako vse to premislimo in vzamemo zgodovino v roke, najdemo ključ skraj do vseh dejanj v svetovni zgodovini. Čudno je pri vsem tem, da se človeštvo še ni samo sebe ukončalo. To bi se bilo uže zgodilo, ko bi ne bilo božje previdnosti vmes.

Človek ni zato stvarjen, da bi samo na tem svetu nekaj časa živel, življenja se veselil ali tugoval, potem pa vekomaj zginil in se povrnil v nič, iz katerega je bil vzet. — Ker Bog svet vlada, pa tudi ne pusti, da bi drevesa v nebo vzrasla, marveč vsem velikanom in mogočnim sveta meje stavi, slabe povzdiguje in močne, ošabne ponižuje. Ako pa zgodovina s tega stališča presojujemo, se pa že nekoliko bolj sprijaznimo s človeštvom, jasni se nam in razumemo krilato besedo: svet vlada božja previdnost pa nespamet ljudi, to se pravi: previdnost božja mora vmes seči, da nespamet ljudi vsega ne pokvari; nekoliko tudi razumemo, kaj hoče reči pregovor: vse, kar Bog stori, prav stori, akoravno se nam napak zdí.

Ker nismo pesimisti, in učenci Harmanove modroslovne šole, tudi trdimo, da človek lahko kaj dobrega stori na tem svetu, da se navdušuje za blago in plemenito dejanje, pa da se tudi potegne za zatirano pravico in resnico. Ako po tej poti gremo na dalje, pridemo pa do pravičnih vojsk, katerih se ljudstva ne morejo in ne smejo ogniti, bodisi da branijo svoje imenje, svojo vero in prepričanje. Po tem tedaj, kakor preoblađa kaka misel ljudstvo, za katero se navdušuje, take so tudi njega vojske, t. j. pravične ali krivične. Volk se rad skriva v ovčjo obleko, tako se tudi krivična rada skriva za lepo doneče besede; pri vsem, kar človek dobrega stori, je tudi neka člove-

škega vmes, zato vidimo, da se krivične vojske godé v imenu pravice in resnice, in da se tudi pravična vojska prevrže v krivično, ako preveč vmes gospodarijo človeške strasti.

Ni prvokrat, kar krščanske vojske stoje ob Nilovih bregovih. Od nekda je bilo razmerje tako, da je gospodar ob Nilovem ustji gospodoval tudi ob bregovih Palestine in Sirije. Ko so križarske vojske zmagale Jerusalem l. 1099 jim je največa nevarnost pretela od Egipta. Kristjani so poslednjič spoznali, da jim Palestine ni mogoče drugače braniti, ako ne zmagajo gospodarja v Egiptu. Zato so vodili peto križarsko vojsko v Egipt, vzeli Damiette, in francoski kralj Ludovik IX je šel s svojo vojsko proti Kahiri. Znan je žalosten konec te vojske. Uničena je bila do malega vsa armada, kralj pa vjet, in za drag denar odkupljen. — Kaj je peljalo Ludovika, pobožnega kralja v Egipt. Nagib križarskih vojsk je bilo sveto navdušenje iztrgati iz rok nejevernikom tiste kraje, kjer je Izveličar učil, hodil, trpel in umrl. Ali je slehern šel iz tega namena v boj, ne moremo preiskovati, a vodilna misel je poguata iz tal krščanstva iz verskega navdušenja, in križarske vojne v svoji celoti niso bile napredku škodljive.

Versko navdušenje se je poleglo, in Turkov, katere so hodili križarji iskat in pokončevati v jutrove dežele, se pozneje evropski kristjanje v svoji hiši niso mogli znebiti, da, toliko se je položaj v krščanskem svetu spremenil, da so se krščanski vladarji zvezali z mohamedani zoper krščanske vladarje. Primeri čas francoskega kralja Franca I. in Karola V. in pozneje Ludovika XIV. in Leopolda I. Vojske v Evropi niso bile več verske vojske, marveč vojske med vladarskimi hišami (kabinetne vojske) in iz tega ozira so sklepali in razdirali zaveze.

Konec 18. stoletja vidimo vso Evropo v vojski in v deželi faraonov francosko vojno, a nji za petami prucej angleško. Takrat ni šlo za vero, vojske te niso izvirale iz krščanskega navdušenja, marveč šlo je za gospodarstvo sveta, kdo bode ljudstvo v Evropi strahoval, gulil in žulil, ali Francoz ali Anglež.

Anglež in Turk sta pregnala iz Egipta Francoza in dežela je ostala mohamedancem. Ni še minulo stoletje in zopet vidimo Angleže z vso vojskino silo dreti v Egipt. Kaj jih je pa sedaj pripeljalo v Egipt? Mar li sveta vojska? Ali navdušenje za razširjanje krščanske vere in omike? Za to se dandanes krščanske države ne potegujejo, za to se v našem času vojske ne prične, marveč Cerkev in nje korist se prizira, da zatira se in vsužnost devije, ne samo po razkoluških deželah, marveč tudi po katoliških n. pr. v Italiji, na Francoskem, v Belgiji. Angleži ne delajo vojske v Egiptu iz verskih nagibov, marveč iz lakomnosti po tujem premoženju, temu pristopi pa še čistilakomnost in slavohlepje. Od bližnjih vzrokov vojske smo že nekoliko govorili v četrtek 24. avgusta št. 94 ko smo dokazali, da so Angleži do dobrega bili prepričani, da jim Egiptanje ne morejo ustreči, da more priti ali do prostovoljnega podvrženja ali pa do krvave vojske in poslednje se je tudi zgodilo.

Politični pregled.

V Ljubljani 6. septembra.

Avstrijske dežele.

Ostali deželni zbori se snidejo 26. t. m.

Profesor **Žitek** je premeščen iz realne gimnazije v Ptujem v Ljubno (Ljubno) na Gorenj. Štajrskem. — „Sl. Narod“, ki je to

not'co prinesel z nekaterimi opazkami, je bil vrhu temu še dejan pod pečat. — Drugo se zamolči!

Minister pravosodja, ekcelenca **Pražak** je v Pragi 3. t. m. obiskal deželno nadsodnijo, kjer ga je nagovoril predsednik, okoli njega so bili vsi uradniki in predsedniki okrožnih sodnij. G. predsednik je pohvalil vse uradnike Českega, izvzemši nekatere, ki pa niso v nikakem primerju s številom uradnikov. Minister se je na to zahvalil, in predstavili so se mu vsi uradniki; potem je ogledal deželno in okrajne sodnije. — V ponedlek ga je obiskal c. k. deželni namestnik, in minister mu je vrnil. Predstavila se je tudi ministru deputacija društva „Všehrd“ in českega akademičnega društva, ki je prosila pomoči zaradi znanega odloka v jurističnih izpitih, tem je odgovoril minister, da je bojazen, ki se tiče tega ukaza, prezigodna. Minister je vošil vseučelšću naj boljši vspeh.

Vnanje države.

Iz Londona 4. sept. Vlada hoče odposlati še 3 bataljone pešcev in založne armade 5000 mož v Aleksandrijo, da pojde brigada generala Vovd k Volseleyu.

Iz Aleksandrije 5. sept. „Reut. B.“ Fehmi paša je poslal Khedhivu nadrobno poročilo o vseh zasedbah Arabija, on je obdolžil mnogo oseb iz okolice Khediva, da so z Arabijem v zvezi.

Sladka (pitna) voda je nehala teči v Aleksandrijo, a tolažijo se s tem, da se je to le po naključju zgodilo, kar bode pa kmalo bolje.

„Times“ poročajo, da imajo Angleži dokaze v rokah, da sta sultan in Arabi paša na skrivnem sporazumljena.

Enaki nemir, kakor v Montcaules-Mines je bil tudi v okrajih Montluçon pri Commentry. Osem kržev so podrli. Hudo delcev iščejo.

Iz Izmajlije 4. septembra se poročá, da pride iz Indije 7 funtov gorska baterija.

O novih dejanj se še ne sliši, general Volseley pričakuje novih prevožnih naprav; Arabi paša pa med tem vtrjuje svoje zasedbe, in si pred vsem prizadeva, Angležem vzeti pitne vode. Kakor je poprej ravnal pred Aleksandrijo, tako pa tudi sedaj postopa pred kanalom. — Preden pa Angleži ne zasedajo krajev, od koder pitna voda prihaja, ne morejo z glavno armado naprej.

Izvirni dopisi.

Iz Vipave, 4. sept. Slovenija pozor! Najboljšega Tvojega sina spomin slavi 8. t. m. čitalnica Vipavska in z njo jednako misleča Vipavska dolina. Priprave za njo delajo se velikanske, da še nikdar tako. Povzdigovala jo bođe godba (24 mož II. veteranskega primorskega društva), izborno izurjeni pevci Slapski združeni z Vipavskimi (nad 30 pevcev), ter drugi že poznati izvrstni diletantje itd. itd. Tudi za telesno okreptilo preskrbelo se je zborna, zato pridite Slovenci v Vipavo.

Pričakuje Vas željno ter pokazite, da ste v istini vredni sinovi in hčere neumrljivega svojega očeta!

Sporod svečanosti je: 1. Jenko: „Naprej zastava slave!“ Veteranska godba. 2. Pozdrav predsednika čitalničnega, visokorodnega gospoda grofa Dragotina Lauthierija. 3. A. Hajdrh: „Jadransko morje“, zbor. 4. Slavnostni govor. Gospod Ivan Lavrenčič. 5. Umlauf: „Spomin na Ems“. Solo na citre. 6. A. Hajdrh: „Pri oknu sva molče stonela.“ Čveterevpev. 7. J. Alešovec. „Nevem“. Burka v treh

tezu mojstru Berniniju na hrbet slona iz marmorja, egiptovski obelisk, ki je poln hieroglofov.

8) O trgu Kvirinalskem je bilo že pred govorjenje.

9) Piazza di Montecitorio. Sred trga se vzdiguje solučni obelisk od cesarja Augusta, kateri je bil pred v Heliopolji v Egiptu postavljen že od kralja Sesostrá ali Ramesesa III. nekako l. 1500 pr. Kristu. To je bil najbržje tisti kralj, katerega imenuje av. pismo Faraona, Grki Sesostrá in v egiptovskem jeziku pa Ramezesa III. On je dal po svojih jetnikih, ki so bili vjeti v vojni, zidati mesta, tempelje, palače, vodotoče idr. On je zavaroval Egipt pred napadi iz Azije z velikanskim dolgim zidom, katerega je potegnil od Heliopolja do Peluzija. Najberž so morali takrat Izraelci ono znano krvavo tlako delati, od katere jih je Bog po Mojzesu in zasnih čudežih rešil ter peljal v deželo Kanaan. Omenjeni obelisk na tem trgu je dal prepeljati že cesar Avgust v Rim, pa je ležal nekje pod zemljo ter najden je bil še le 1748 in povzdignjen na tem trgu od Pija VI. 1789. Na tem trgu je tudi velikanska okrogla palača laške zbornice enacega imena. Ravno tedaj, o našem bivanju, so laški poslanci zborovali, pa meni se ni ljubilo iti poslušat t stih usiljencev in njih brezverske modrosti, skoravno je ves čas nad palačo vihrala velikanska laška trobojnica! (Dalje prih.)

prizorih. 8. V. Lisinsky: „Tam gdje stoji“. Zbor. 9. F. Blumlacher: „Janez in Micka“. Šaljiva polka za dve citri. 10. J. Alešovec: „Nemški ne znajo“. Burka v enem dejanju. 11. „Palček komičen prizor. Ples. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 30 kr., sedež 20 kr., k plesu v notranjih prostorih za gospode 80 kr. Dame proste. Pri neugodnem vremenu vršila se bode svečanost v čitalnični dvorani v Tabru. Čitalniški odbor.

Na Vojskem, 1. sept. (Griža.) Pri nas že celo poletje ljudje več ali manj bolehalo. S prvega je bila vratna bolezen zlasti pri otrocih, pa nekoliko tudi pri odraslih. Potem so bile koze, za katerimi je vendar le en sam mož umrl, ker je bila hitra zdravniška pomoč. Poslednjič prišla je griža. Umrlo jih je do zdaj za to boleznijo 19, med katerimi so 3 odrasli, drugi pa otroci. Začela se je blizu srede mesca julija. Zdaj pojenjuje, kajti te dni ni bilo slišati, da bi bil kdo na hudo zbolel; po malem pa se veda še večkrat tega ali drugega opominja.

Sreča za nas, da imamo zdravniško pomoč in zraven tega še brezplačno od vlade. Idrijski zdravnik g. Šunter pride bolnike obiskat vsak teden, legaški okrajni zdravnik g. dr. Sterger pa bolj poredkoma, njunemu skrbnemu prizadevanju se moramo za Bogom naj več zahvaliti, da jih ni še več umrlo. Hvale vredno je tudi, da vlada pride z brezplačnim zdravniškim oskrbljevanjem bolnikom na pomoč; kajti skušnjava uči, da zlasti po deželi ljudje velikrat zdravniško pomoč zanemarjajo ali jo vsaj prepozno iščejo. Naj toraj vsi, kjer koli je kaj več ljudi za grižo ali kako drugo nalezljivo boleznijo bolnih, c. k. glavarstvu naznanijo in zdravniške pomoči prosijo. Zadostuje menda že število kakih osem do deset bolnikov, ako so bolj blizo skupaj.

Iz Kočevskega okraja, 3. sept. (Požigovalci. Šolske razmere na Kočevskem) Požigauje v našem okraju je nekoliko potihnilo in razburjeno ljudstvo se je malo pomirilo, odkar so prišli in zaprli nekoliko laških delavcev, ktere je neki tovariš zatožil, da so požigali po Kočevskem. Nekatere so sicer precej izpustili, med njimi zidarskega mojstra F. v Kočevju, ker se je pokazalo, da niso krivi, druge so pa pridržali v zaporu in dosedanja preiskava je neki pokazala, da so jako sumljivi hudodelstva, ktere ga jih dolžé. Bomo videli, kaj bode novomeška sodnija vkrenila, kjer se bode obravnavala ta roč. S cer pa je bila tudi deželna vlada nedavno sim poslala svojega svetovalca pl. Fladunga, kteremu so kot bivšemu okrajnemu glavarju kočevskemu dobro znane vse tukajšnje razmere.

Naj zdaj pa še nekoliko spregovorim o šolstvu na Kočevskem. Znano je, da nemški „Schulverein“ tukaj posebno hudo šušmari, in da je g. profesor in okrajni šolski nadzornik Linhart naj bolj marljiv agent in razširjevalec omenjenega veliko-nemškega društva. Poročali ste unidan, da je g. Stampfl neko za šolo odmenjeno hišo v Grčaricah podaril tamošnji občini ne pa „Schulvereinu“, češ, da deželni šolski svet ni hotel drugače privoliti v ustanovo šole. Pa to ni res; g. Stampfl je podaril hišo „Schulvereinu“, vaščani pa so se bili zavezali hišo popraviti in prezidati, da bode za šolo sposobna, ter poskrbeti vse za to zidanje potrebno gradivo. Denarne stroške pa bi bil plačal „Schulverein“. Grčarice so med tem pogorele z omenjeno hišo vred, in ljudje imajo veliko truda in skrbi, da pridejo svmi pod streho. Ni toraj misliti, da bi se lotili zidati šolsko poslopje. A med tem so

začeli sprevidati, da ponujeni dar za uje nima nobene prave cene. Ako bi nemški „Schulverein“ v naši deželi propal, kar se bode moralo skoraj zgoditi, ker nihče ne bode mogel trpeti, da bi imeli dve vrhovne šolske oblasti v deželi, t. j. deželni šolski svet pa nemški „Schulverein“, ostanejo Grčavljani s svojo hišo na cedilu, in kar bi zazidali, zazidali bi samo za „Schulverein“, ne pa za svojo šolo. Ko bi hotli šolo imeti, bi jo morali namreč potem ali na novo zidati, ali pa hišo od nemškega „Schulvereina“ še le kupiti. Zato so se začeli nekoliko obotavljati in hočejo nemškemu „Schulvereinu“ sporočiti, da zaradi nesreče, ki jih je zadela, ne morejo držati sklenjene pogodbe in zidati šolskega poslopja. Ako ga bodo kdaj potrebovali ga hočejo zidati sami z lastnimi stroški in le iz deželnega zaklada prositi denarne podpore. To je prav in prepričani smo, da se jim bode iz deželnega zaklada tem raje dovolila podpora, ker je vas jako revna, šola pa tam silno potrebna, da otroci ne bodo čisto zdvijali in ostali brez vsega poduka.

Tudi Vašemu dopisu o šoli v Dragi imam še nekaj dodati. Šola je bila prej skoz 27 let slovensko-nemška, kar se g. Linhart (ali pa morda „Schulverein“?) izmislil, da mora postati čisto nemška. In kakor da bi bilo nemškim nadzornikom res vse dovoljeno, zakaže g. Linhart na svojo lastno roko in brez vednosti okrajnega šolskega sveta, da mora biti šola odslej nemška. To pa ljudstvu ni bilo po volji in občinski predstojnik je vložil prošnjo, naj ostane kakor je bilo. Reč je prišla vsled tega v okrajnem šolskem svetu v razgovor in na vprašanje nekega uda, kdo je to storil, odgovoril je g. Linhart, da je on storil na lastno odgovornost. Ali ni res čudno, da smejo nemškutarški nadzorniki počenjati, kar hočejo, in vstrezati bolj namenom nemškega „Schulvereina“, kakor pa željam in potrebam ljudstva? A g. Linhartu ni bilo dovolj se pohvaliti, da je on na lastno roko prestrojil šolo v Dragi, ampak osnoval je zoper pritožbo občinskega predstojnika nekako proti-pritožbo in je že v okrajnem šolskem svetu, kjer je bilo o prošnji županovi govorjeno, napovedal, da ta prošnja nima veljave, ker pride iz Drage skoraj proti-prošnja zeper njo.

G. Linhart bil je toraj v tajni zvezi z njimi, ki so to protiprošnja kovali, sicer bi ne bil mogel vedeti, da se sanje. To pričati okoliščina, da je bil glavni agitator za omenjeno prošnjo draški učitelj Jurij Erker sam, ki je posebni ljubljenec Linhartov, in bi si gotovo kaj takega ne upal, ko bi pri Linhartu ne imel posebne zaslombe. Po dnevi in po noči se klati po hišah in išče podpisov za nemško šolo ter je res nekatere že premotil. Skoz 26 let bila je šola slovenska in bil je zmerom lep mir v Dragi, zdaj pa je taka razburjenost in razdraženost med ljudmi! Ali ne zasluži najhujše kazni človek, ki tako razdraženost provzročuje? Kaj bi bil nemški deželni šolski svet storil, ako bi si bil slovenski šolski nadzornik podstopil kako nemško-slovensko šolo na lastno roko prestrojiti v čisto slovensko šolo, in bi bil kak slovenski učitelj napravil tako razkačenost med ljudstvom, kakor je storil omenjeni učitelj v Dragi? Upamo pa, da tudi ta reč ne bode mirno šla v koš, ampak se bode na merodajnem kraju vzeja v strogo preiskovanje. Kako bi bilo mogoče, da bi morala biti šola v Dragi proti odločni volji tamošnjih prebivalcev nemška samo zaradi tega, ker učitelj kočevar slovenščine ni popolnoma

zmožen? Ali naj se je dobro nauči, ali naj pa gre drugam, morda med trde kočevarje, kjer bode morebiti bolje vstrezal kot v Dragi, kjer za njegovo hujskanje prav nič ne marajo!

Še neke reči moram omeniti, ki prav čudno pojasnuje šolske razmere v našem okraju pod nadzorništvo g. Linharta. Nedavno je bila razpisana služba učiteljice v Ribnici, ki je pa že definitivno ali za trdno oddana. Ne vem, ali je bil g. nadzornik pri obilnih skrbeh, ki mu jih prizadeva nemški „Schulverein“, na to čisto pozabil, ali je pa morda tudi tukaj hotel samovoljno ravnati, kakor pri prestroji šole v Dragi, to pa sprevidi lahko vsakdo, da ljudje, ki tako ravnajo pač niso kos nalogi, ki jo ima okrajni šolski nadzornik.

Tudi iz Maverla se mi poroča, da tamošnji občani neki preklicujejo pogodbo, sklenjeno z nemškim „Schulvereinom“. Prav tako, ko bi mu le povsod pokazali duri.

Domače novice.

V Ljubljani, 7. septembra.

(Poročilo o 1. seji deželnega zbora) moramo še dodati, da je g. deželni glavar po govoru g. deželnega predsednika omenjal prijaznega sprejema slavnostne deputacije pri cesarju, ki jih je bila šla vabiti k 600letnici. Rekel je, da so cesar blagovoljno 11. julija 1883 potrdili kot dan, kterege se ima obhajati slovesnost 600letnega združenja Kranjske z Avstrijo, in tudi obljubili osebno se vdeležiti te slavnosti. Poslanci so z živio-klici sprejeli to naznanilo glavarjevo.

(Grajščino v Dolu, Lustthal), je te dni kupil profesor na kmetijski šoli v Gorici, naš rojak g. F. Povše. Z njim pridobimo zopet enega narodnega velikega posestnika.

(Seja mestnega odbora, 31. avgusta.) (Konec)

Poročal je načelnik šolskega odseka dr. Drč in stavlil sledeče nasvete, katere je šolski odsek sprejel v seji 24. avgusta z vsemi proti jednemu glasu.

a) V vseh razredih v deških in deklških mestnih šolah naj bo odslej učni jezik za vse predmete slovenski jezik.

b) V nemškem jeziku naj bi se na podlagi slovenskega maternega jezika začelo poučevanje v III. razredu s slov. učnim jezikom.

c) V nemškem jeziku (zraven slovenskega) naj bi se od III. razreda naprej po vseh razredih poučevalo tako, da bi n. p. dečki iz IV. razreda mogli prestopiti v I. razred kake srednje šole, ali v meščansko ali v obrtnijsko šolo s slovenskim učnim jezikom.

d) Magistratu se naroča, da sporoči ta sklep oziroma prošnjo deželnemu šolskemu svetu Kranjskemu.

Potem nasvetuje prošnjo, katero smo razglasili že v zadnjem listu.

Poročevalec mestni odbornik dr. Drč utemeljuje nasvete in prošnje do deželnega šolskega sveta, kakor se bere. — Iz tega govora zvemo, da se ljubljanski mestni zbor ni menil za ukaz deželnega šolskega sveta dne 8. okt. 1870, ki se glasi: „V vseh ljudskih šolah na Kranjskem je učni jezik slovenski, razen šol v Kočevju in v Weissenfelsu, kjer je učni jezik nemški“; marveč on je hodil svojo pot, in za mestne ljudske šole kaj več zahteval, kar se je pa tako godilo. V seji mestnega zbora dne 27. avgusta 1877 sklenilo se je, da ima c. kr. šolski nadzornik vsako leto poročati o stanju mestnih ljudskih šol. V dan 1. oktobra 1877 je ces. kr. šolski nadzornik obširno poročal o mestnih šolah, ter je med drugim tudi rekel, da se nemški jezik premalo poučuje. —

Postavna podlaga je bila tedaj dobljena, c. kr. nadzornik je rekel, v nemščini se premalo poučuje, tedaj to more biti drugače. — V seji mestnega odbora dne 14. junija 1878 je sklenil mestni svet po nasvetu poročevalca v šolskem odseku dr. Kalteneggerja z 12 proti 6 glasovom, nemščina mora biti kot učni jezik že v drugem razredu ljudske šole zraven slovenskega, posebno pri številjenji, v tretjem razredu pri poučevanju v številjenji in v nemškem jeziku preobladati nemščina kot učni jezik, in slednič v višjih razredih je nemščina izključljivo učni jezik v vseh predmetih razen veronauka in slovenskega jezika. Se ve, da je deželni šolski svet to prošnjo, ki je bila tako rekoč naročena, prav rad uslišal dne 29. okt. 1878 in potrebno ukrenil in ta ukaz se je naznanil vsem mestnim ljudskim šolam, kakor tudi ljudske šoli pri nunah. (Ako smo prav podučeni, je že jednaki ukaz pod županom g. Dežmanom došel mestnim deškimi in dekliskim šolam, dasiravno pri neki učiteljski konferenci navzoč g. župan Dežman ni hotel o tem nič vedeti rekoč, mesto se v take podrobnosti ne spušča, zato so pa pozneje iskali še bolj globoke podlage in c. kr. nadzornik je mogel poročati, da se nemščina zanemarija, — nol to pa je bilo le posebno po tistih šolah, po tistih razredih, kjer so podučevali učitelji, ki niso milost najdlji pred očmi šolskih oblasti in tako je v tej podobi zmirom visel Damoklejev meč nad takimi svojeglavci. Pristavi poroč.)

Tako in jednako je spraševal dr. Drč vest nemškimi obč. svetovalcem, ter javno spoznal, da hočejo ta sklep danes odpraviti in pouk mladine zopet umestiti na ono podlago, ki je jedino pametna in ki ustreza pedagogičnim načelom, ker ljudska šola ni za to, da se mladina muči samo s tujimi besedami, in zaradi tega pa vse drugo učenje zanemarija.

G. poročevalec govori tudi, kake misli je bil c. k. nadzornik in za njim vse oblasti, kako bi se otroci najhitreje naučili nemščine, ako bi namreč na dana vprašanja odgovarjali v daljših stavkih v njim ne razumljivem tujem jeziku, se ve da bi jim mogel učenik najprej odgovor na jezik pokladati in potem bi že šlo, (kakor pri kosih, ki se nauče zvižgati in peti.)

V omenjenem poročilu se potreba nemščine poudarja tudi iz tega vzroka, kjer veliko učencev prestopi v srednje šole, ker je učni jezik nemški. Nol to odsihmal ne bode več merodajavno, ker bodo zanaprej slovenske gimnazije vsaj spodnje.

Trdi se, Slovencu je potreben nemški jezik, ker gre izven dežele si kruha služiti. Kaj pa tistim, ki v deželi ostanejo, ali tem izobraženosti in omike ni treba? Omika in napredek je mogoča le na podlagi maternega jezika, kdor je zoper to, mora se reči, da mu je le mar za germanizacijo slovenskega naroda. . . . Tako n. pr. poročevalec dr. Drč.

Obč. sv. dr. Schaffer pravi, da bode glasoval proti predlogu. On misli, da mestni odbor nij pravi „forum“ v katerem bi se došlo, koliko treba Slovencem učiti se nemškega, zato so poklicane druge oblasti. Dr. Schaffer toži, da se na ljudskih šolah ljubljanski učenci že sedaj premalo uče nemškega, ako pa odobri deželni šolski svet sklep mestnega odbora, bode pa še slabše. G. dr. Sch. pravi, da predlog meri na slovenske srednje šole, ki se že sedaj naglašajo. Dr. Drč mu je odgovoril kratko a stvarno. — Predlogi šolskega odseka so bili sprejeti s 14 proti 4 glasom, ker župan ni glasoval. G. Dežman je objavil po glasovanju protest manjšine zoper sklep in

prosil župana, naj se zabeleži v zapisnik, da je četvorica Dežman, pl. Zhuber, Bürger in dr. Schaffer glasovala zoper predlog šolskega odseka.

Dr. Drč nasvetuje, da se mestna dekliska šola popolni s 5 razredom, dovoli plača 400 gl. za pomožno učiteljico, 150 gl. za opravo šolske sobe, 200 gl. za napravo miz in stolov v šolski sobi. Se odobri. Mestna stipendija za obiskovanje državne obrtne šole v Gradcu 250 gl. na leto se podeli jedinemu prosilcu 16letnemu Feliks Kovačiču, učencu obrtne šole, ki je sedaj v Blaznikovi kamno-tiskarni. — Šolskemu vodju gosp. Andreju Praprotniku se dovoli 100 gl. stanovnine. Potem sklene se javna seja.

(Šišenska čitalnica) priredi prihodnjo nedeljo 10. septembra pri „Matjanu“ v zgornji Šiški, t. j. pri „Žibertu“ na korist pevske blagajnice javno popoldansko veselico s tombolo, petjem itd. Začetek ob 4. uri popoldne. Ustrop prost.

(Narodna šola, vdovsko učiteljsko društvo in slovensko učiteljsko društvo) je zborovalo 4. in 5. t. m. Obširneje poročilo prihodnjč.

Telegram „Slovincu.“

Iz Sarajeva 5. septembra.

Sinoči velik požar; katoliki jako prizadeti; četirim so hiše pogorele.

Razne reči.

— Spremembe v lavantinski škofiji: Slovenska Bistrica je v drugič razpisana. Prvokrat se ni oglasil za to župnijo nijeden prošnik, ker se je odločilo, da ima novi župnik svojemu vpokojenemu predniku na leto plačevati 100 gl. Ministerstvo je zdaj odbilo ta stotnjak. — V poslednji „Slov.“ številki imenovani zlatomašnik se ne piše Žužek, temveč Žizek. Župnijo sv. Jakoba v Dolu je dobil č. g. Janez Böheim, vikar v Laškem trgu.

— Celjsko mesto dobi spominek cesarja Jožefa II. Že se koplje temelj na velikem trgu pred okrajnim glavarstvom, kamor se postavi spomenik. — Spomenik v čast brezmadeža spočeti D. M. na velikem trgu se je po prizadevanji neke blage gospodičine popravil. Nameravalo se je okrog stopnic, ktere obdajajo spomenik, napraviti okusno železno omrežje, da ne bi nemarni in hudobni pobalini kipov in napisov umazali in ogrdili. Toda mestni zbor je iz „estetičnih ozirov“ prepovedal, postaviti to železno ograjo.

— Požarni brambori v Kamniku so cesar darovali iz lastnega premoženja 80 gl. Ta mesec osnovalo se je njej na korist v gostilni g. Julija Stareta tudi keglanje na dobitke, katerih prvi znaša 15 gl.

— Petindvajsetletnico svojega učiteljstva obhajalo je včeraj več učiteljev v Šmartnem pri Kranju. Ob 8. uri imeli so slovesno sv. mašo, o poludne pa skupno kosilo na Gašteju. Veselice se je razun gg. jubilarntov vdeležilo tudi mnogo družih tovarišev in prijateljev.

— Imenovanja: Za okrajne sodnike pridejo: Rudolf Khern iz Loke v Šoštanj, Oto pl. Fladung iz Celja v Šmarijo, Franc Ogrizek iz Marenberga v Rožek; adjunkti pa so postali: Franc Gross v Ptuj, Rihard Plankensteiner v Novem trgu (Neumarkt), Franc Udovč v Berniku, Jakob Appollonio pa v Lošinj.

— Iz Trsta. Pretečeno nedeljo je bila razstava posebno dobro obiskana. Razstavni park je bil po elektriki razsvitljen. Blagoslovljenje zastave delavskega društva bo še le 24. t. m.

— Nesreča. 3. septembra je iz tira všel železniški vlak na potu iz Freiburga v Kolmar. Mrtvih je 50 oseb, in mnogo ranjenih. Telefrafichen drog, katerega je nevihta vrgla, je vzrok ti nesreči. Na vlaku je bilo 1500 ljudi.

— Konjska dirka, katera bo v nedeljo 10. septembra 1882 ob 3. uri popoldne v Žavcu (v Savinjski dolini). 1. Pričetna dirka velja za žrebce in kobile V. konjerejskega okoliša ali sploh Savinjskega plemena konjskega. Konji ne smejo več, kakor pet let stari biti. Posestnik mora dokazati, da je njegov konj Savinjskega plemena. Pot, katero ima konj enkrat predirjati, meri en kilometer. Prvo darilo je 5 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretji dar 1 zlat. 2. Dirka plemenskih konj velja za kobile in licencirane žrebce V. konjerejskega okraja. t. j. plemena Savinjskega. Pri kobilah mora posestnik dokazati, da so zadnja tri leta žrebe prinesle. Pot za dirko je en kilometer dolga, in konj jo mora dvakrat predirjati. Prvo darilo je 8 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretje darilo 2 zlati. 3. Društvena dirka. Konj bodi star, kolikor koli in plemena, katerega bodi. Dirkuo pot eden kilometer dolgo mora dvakrat predirjati. Prvo darilo znaša 8 zlatov, drugo darilo 5 zlatov, tretje darilo 4 zlati, četrto darilo 2 zlati, peti dar 1 zlat. Konje je treba dan poprej naglasiti pri gosp. Hausenbichlerji v Žavcu. Kot dirkarska pravila veljajo ona graškega dirkarskega društva. Vsak, kateri se hoče dirke vdeležiti, mora biti ud štajerskega konjerejskega društva, in se more do 9. septembra 1882 pri gospodu Hausenbichlerji v Žavcu vpisati dati. Pri III. društveni dirki je založina 3 gl. plačati. Po dirki sledi srečkanje. Listi za sedeže na tribinah se dobivajo pri gg. J. Janič in Širca. Sedeži veljajo, na sredaji tribini 1 gl., na stranskih tribinah 50 kr. 11. septembra t. l. je v Žavcu premiranje konj.

Dostaviti nam je še to, da bode 11. septembra, torej drugi dan po dirki, premiranje konj, in da se je prva dirka v Žavcu lansko leto kaj dobro obnesla.

Tako podjetje pospešuje močno domače gospodarstvo in je zategadelj vredno velike podpore in posnemanja tudi po drugih slov. pokrajinah. Le vrlo naprejl Odbor.

XV. izkaz doneskov

za spomenik dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega.

Gosp. Kosar Fr., kanonik v Mari-boru	5 gl. 50 kr.
„ Lavrenčič Franc, zasebnik Gradcu	5 „ — „
„ Petrič Blaž, župnik v Blagovici	2 „ — „
„ Oblak Franc, računski svetovalec v Sarajevu	1 „ — „
„ Bek Janez v Pasjeku	— „ 50 „
Skupaj	13 gl. — kr
K temu v prejš. listu izkazanih 1389 „ — „	
Skupaj do zdaj 1352 gl. 50 kr.	

Javne dražbe.

11. septembra. 3. eks. držb. pos. Urbana Vodnik iz Nove vasi. Kranj. 1. eks. držb. pos. Jozefa Prugelj iz Podgora 60 gl. Lašiča. 1. eks. držb. pos. Jerneja Eržen iz Dol. Idrija.

Umrli so:

4. septembra. Hermine Rakovec, 1 1/2 leta, davica. Alojzij Cantoni, 4 tedne, božjast.

Znameniti govor vsučelničnikom je govoril znani učenjak Hettinger ter ga pod naslovom

„Die Wissenschaft bethet“

na avitlo dal. (1)

Velja povezan 24 kr., poštnino prosto po pošti 29 kr. Katol. bukvarna.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.